

Dick Houwaart: 'Mijn vrouw is dood' Relas van een trieste tocht in ziekenhuis en verpleeghuis. Uitgeverij Ipenburg, Elburg 2012. ISBN 9789070105181
(Verpleeghuis/Multi ziek zijn/ Ouderenzorg/ Herseninfarct/
Ziekenhuisopname/Stoma/ PO/1)

Soort boek/Ziekte/Stijl: Een ontroerend en schokkend verslag, een brochure van 40 pagina's waarin de trieste ervaringen die Dick Houwaart samen met zijn vrouw beleefd heeft beschreven staan. Zij begonnen toen Dick Houwaarts vrouw een herseninfarct kreeg en behandelingen en verzorging in ziekenhuizen en verpleeghuizen nodig had. Uiteindelijk stierf zijn vrouw op 82-jarige leeftijd door versterving, zij at en dronk niet meer: zij kon niet meer tegen de situatie waarin ze terecht was gekomen. De zwarte voor- en achterkanten van het boekje met aan de voorkant in witte hoofdletters geschreven titel, onderstrepen de inhoud. De tekst is gezet in een grote letter met een ruime bladspiegel.

Over de schrijver: Dick Houwaart (1927) is al jaren journalist en heeft meerdere boeken op zijn naam staan die gaan over politiek, religie, het Jodendom en de Tweede Wereldoorlog. Hij woont in Enschede, heeft kinderen en kleinkinderen.

Korte Beschrijving: Dick Houwaart beschrijft hoe zijn vrouw op 72-jarige leeftijd een herseninfarct kreeg die door de vervanger van de huisarts aanvankelijk niet onderkend werd. De eigen huisarts stuurde hen door naar een neuroloog die hen na 14 dagen, via de huisarts de uitslag gaf: ook de neuroloog had een licht herseninfarct geconstateerd waar, volgens de huisarts maar weinig aan te doen viel.

Dicks vrouw ging ondertussen verder achteruit. Omdat zij ook diabetes had, kreeg zij een wond die niet zomaar genas, toen een vrouw in een tram met een kinderwagen tegen haar heen botste.

Dick beschrijft hoeveel voeten het in de aarde had om de juiste behandelingen te krijgen. Pas toen zijn vrouw, na een lange periode met te veel pijn en te weinig behandelingen en zorg, in elkaar zakte en een geperforeerde darm bleek te hebben, werd ze opgenomen in een ziekenhuis. Dat was pas het begin van meer ellende. Dick Houwaart schrijft over het "Relas van een trieste tocht in ziekenhuis en verpleeghuis", licht beschamende situaties toe en zorg die tekort schiet. Zijn vrouw kreeg doorligwonden, moest volgens de zorgverleners in een verzorgingshuis opgenomen worden. Dick kon na veel gedoe en gesoebat mee. Daar verergerde de fysieke en geestelijke toestand van Dicks vrouw met de dag. Dick beschrijft een aantal situaties waarbij zij afhankelijk waren van zorg, die mensonwaardig zijn. Zijn vrouw kreeg steeds te weinig zorg en aandacht. Dick mocht haar met veel zaken niet helpen (bijvoorbeeld uitkleden en naar bed brengen). Hij hielp vaak tóch, omdat het zo lang duurde voordat er iemand helpen kwam. Uiteindelijk kan zijn vrouw er niet meer tegen en weigerde nog te eten en drinken. Dat was nadat zijn vrouw weer in een ziekenhuis opgenomen was geweest en in een verpleeghuis werd opgenomen zonder Dick. Na 8 dagen niet meer eten en drinken verstierf zij, nadat zij afscheid had genomen van man, kinderen en kleinkinderen.

Wat viel op: Het is niet gek dat Dick Houwaart pleit om oude mensen thuis te verzorgen; wat hij aan zorg heeft ervaren liet veel te wensen over. Hij doet dat zonder schelden, maar wel gedecideerd soms met een ondertoon die wanhopig, soms woedend en vol liefde is. In dit ontroerende, duidelijke 'zwart' boek komen vele pijnlijke en beschamende zorgsituaties naar voren die hulp- en zorgverleners zich aan moeten trekken en wij als samenleving ook: het is schrijnend om te lezen wat oude mensen, die in ziekenhuizen en verpleeghuizen terecht komen, meemaken. Dick Houwaart is niet de enige die dit signaal afgeeft; diverse onderzoekers (Anne Mei The, Tineke Verkooijen), hulpverleners uit de zorg en patiënten of hun familie kaarten in alle toonaarden aan hoe de ouderenzorg te kort schiet (zie ook: <http://www.patiëntervaringsverhalen.nl/index.php/ervaringsverhalen-zoeken/search?category=142> en <http://www.patiëntervaringsverhalen.nl/index.php/ervaringsverhalen-zoeken/search?category=200>) .

Het zijn veelal goedwillende verzorgers en verpleegkundigen die zorg verlenen maar toch dikwijls nauwelijks tijd hebben voor de ouderen, artsen die vaak niet weten hoe ze de ziekten van deze patiënten moeten behandelen. En dat alles gebeurt in een setting die voor de ouderen niet meer vertrouwd is.

Dick Houwaart weet dat hulpverleners, verzorgenden en instanties onder enorme druk werken. Hij pleit voor thuisverzorging. Daarbij is in ieder geval de omgeving bekend, Maar is het de oplossing ? Zijn er ook niet veel ouderen die overvallen worden door eenzaamheid als ze thuis blijven wonen? Moet er niet nog wat meer gebeuren? Moet er niet echt een cultuuromslag binnen deze zorg plaatsvinden? De zorg die op deze manier geleverd wordt, schiet immers zo ernstig tekort dat iemand versterven verkiest, terwijl de partner denkt dat de echtgenoot nog thuis komt. We zouden gezamenlijk moeten zeggen: dit nooit meer en daar ook echt wat aan doen.

Duidelijk wordt ook hoeveel beide echtgenoten van elkaar hebben gehouden en hoeveel leed zij gedurende de laatste tien jaar samen hebben gedragen door de manier waarop is omgegaan met de ziekten van Dicks vrouw. Moeilijk was ook voor hem dat hij niet bij de begrafenis van zijn vrouw kón zijn, omdat hij zelf onverwacht aan een lekkende slokdarm geopereerd moest worden. Een heel mooi boekje ook, dat het verdient, door iedereen die met zorg te maken heeft, gelezen te worden.

Citaten: Pag.5: 'Mijn vrouw is dood. Mijn vrouw is dood. Op maandag 13 december 2010 overleed zij vroeg in de morgen. Ze was twee en tachtig jaar, twee maanden en negen dagen oud. Woensdag 15 december is zij ter aarde besteld. Wij waren, tot de dood ons scheidde, zestig jaar, drie maanden en negen dagen getrouwd. Ik kon niet bij de begrafenis aanwezig zijn. (...) Ik moest enkele dagen in het ziekenhuis blijven. Een paar maanden later heb ik de film van de begrafenis van mijn vrouw kunnen bekijken. Het was een aangrijpende confrontatie.

Hoe het zo gekomen is, is niet moeilijk te vertellen.'

Pag.22: 'Op een ochtend vond ik in het verpleeghuis mijn vrouw in tranen. Zij had drie keer gebeld om in bed omgedraaid te worden, vanwege doorligwonden. Ze was twee keer geholpen, de derde keer had de zuster er genoeg van en gezegd: het is wel goed met je.'

Pag.37-38: 'Ik ging naar haar toe. Ze was rustig en vastbesloten. Ik ben twee en tachtig jaar geworden, zei ze. Het is mooi geweest. Ik ben op, ik ben op. Ik kan niet meer. Ik hou van je, zei ze en keek me aan. Ik hou van jou, zei ik. De volgende dagen nam ze afscheid van haar beide zoons, van zusters en kleinkinderen. Ze was helder, strijdbaar, maar ze werd steeds kwetsbaarder. Ze vocht niet voor haar leven. Ze had gekozen en, zo was haar hele leven, als je kiest moet je consequent zijn. Het versterven duurde acht dagen.'

Pag. 39: 'Oude mensen moet je in hun huis laten en daar de zorg geven die ze nodig hebben. Tegelijk heb ik willen laten zien hoe snel er in de zorg mis(ver)standen ontstaan. Hoe ouder je wordt des te minder weerstand je hebt en het bedisselen van artsen en verplegend personeel. Je positie is uiterst zwak. De dokter weet het immers altijd beter. Thuis heb je houvast aan je eigen bed, aan je eigen meubels, aan je eigen badkamer. Het klinkt misschien vreemd. Het is een 'Kleider machen leute'-gevoel. Dat gevoel verlies je als je in de laatste jaren van je leven wordt opgenomen in een verzorgings-of verpleeghuis.'

Recensie/Extra:

Zie ook: <http://www.ikonrtv.nl/daw/uitzending.asp?IntItem=4&IntEntityId=361>
<http://radio.omroep.nl/f/72445/>

'(...) Houwaart pleit voor meer en meer zorg aan huis, zelfs in het geval van ernstige aandoeningen. Het omslag van zijn boekje laat niets aan duidelijkheid te wensen over: een zwarte voor- en achterkant, de titel in het wit en in een macaber lettertype, in kapitalen: Mijn vrouw is dood. 'Houwaart: 'De afhankelijkheid van anderen sloop je. Als je afhankelijk wordt van medische zorg, moet je heel veel privacy inleveren. Je verliest de regie over het leven.' Houwaart: 'Thuis mogen blijven geeft,' zo schrijft hij in het naschrift, 'een 'Kleider machen Leute'- gevoel.'

<http://vrijzichtmagazine.com/columns/archief-weblog/404-wie-gelukkig-wil-zijn-moet-thuis-kunnen-blijven>

'(...) Ik vind het een indrukwekkend verhaal. En ik vind het ook kies van de auteur dat hij niet direct naam en toenaam noemt van de instellingen waar zijn vrouw noodgedwongen moest verblijven, en waar de zorg soms te wensen overliet. Het is immers niet zijn bedoeling om aan te klagen, maar wel om te signaleren, hoezeer je, als je afhankelijk wordt van medische zorg, heel veel privacy moet inleveren. Als zieke, maar ook als partner van de zieke, moet je op vele momenten "incasseren" dat persoonlijke wensen die de situatie nét even draaglijker zouden kunnen maken, niet kunnen worden ingewilligd. Te weinig personeel, te grote belasting van het medische personeel, gehaastheid, misverstanden omdat de communicatie soms faalt, dat alles maakt dat je in ras tempo het gevoel dat je nog enige "regie" zou kunnen voeren aan

het verliezen bent.

T. van Oirschot-Sparla (NBD|Biblion recensie) Verslag van de bekende journalist/schrijver over het ziekteproces en de zelfgekozen dood door versterving van zijn 82-jarige vrouw. (...) De martelgang van veel oude mensen, die in ziekenhuizen en verpleeghuizen terecht komen, waar verzorgers en verpleegkundigen dikwijls nauwelijks tijd voor hen hebben; de artsen, die nogal eens niet weten wat aan te vangen met de zieken van deze patiënten; de sfeer van 'alles is zo anders' als de oude mensen hun leven lang gewend waren... Deze verdrietige tekenen des tijds worden duidelijk beschreven, zonder dat de auteur overigens schuldigen aanwijst. (...)'

Zie ook: <http://www.katholieknieuwsblad.nl/opinie/item/2287-besnijdenis-in-historisch-perspectief.html?tmpl=component&print=1> : (Lody B. van de Kamp, rabbijn).

'(...)Vanmiddag heb ik in één adem de brochure Mijn vrouw is dood gelezen. Journalist Dick Houwaart beschrijft daarin de lijdensweg die zijn vrouw heeft moeten doormaken, overgeleverd aan de beroepsgroep van de KNMG. Verkeerde medische adviezen, minderwaardige behandelingen in de instituten waar een KNMG borg voor moet staan, het niet op tijd verstrekken van eerstelijns medische zorg, het plaatsen van een mens binnen zorgcentra onder slechtere omstandigheden dan wij onze dieren in een stal plaatsen, dit alles is er de oorzaak van dat Dick Houwaart, zelf hoogbejaard, deze brochure heeft moeten schrijven.'